

Wzrost opłacalności dezinformacji w obliczu przemian technologicznych

Szymon Zając

System stosunków i relacji międzynarodowych nie znosi próżni i nieustannie ewoluuje. Po ponad kilkudziesięcioletnim okresie odprężenia spowodowanym upadkiem Związku Radzieckiego, świat wkracza w nową odsłonę Zimnej Wojny jakiej jeszcze nie znamy z kart historii.

Domeną konfliktów XXI wieku są przede wszystkim operacje hybrydowe. Do ich zakresu należą wszelkie działania poniżej progu wojny – czyli te, które bezpośrednio oddziałują na kondycję geopolitycznego rywala bez rozpoczynania działań zbrojnych. Możemy do nich zaliczyć m.in. ataki cybernetyczne na systemy infrastruktury krytycznej, zamachy terrorystyczne, szpiegostwo i sabotaż przemysłowy, prowokacje – takie jak kryzys na granicy polsko-białoruskiej, a także wspomniane działania dezinformacyjne. Nadrzędnym celem operacji hybrydowych jest nieustanne testowanie odporności wrogiego państwa. Działania te charakteryzują się ciągłością i długoterminowością – nie dają rezultatów na już, a wyniki nie są w żaden sposób możliwe do przedstawienia w wartościach liczbowych. Wyrazem skuteczności tych działań jest kondycja wrogiego podmiotu, którą można zaobserwować w kolejnych miesiącach i latach.

Szczególą pozycję w arsenale działań hybrydowych ma tytułowa dezinformacja. Jej rozpowszechnianie we wrogiej infosferze pozwala na manipulowanie nastrojami społecznymi – co jest szczególnie groźne w państwach o ustroju demokratycznym – a także, może skłaniać do podejmowania niekorzystnych i nieoczywistych decyzji finansowych czy też osobistych. Dezinformacja może dotyczyć wielu aspektów, których zakres sięga od problemów „szarego Kowalskiego” aż po zagadnienia wagi państwowej. Przykład tych pierwszych może stanowić np. rozpowszechnianie fałszywych informacji na temat dostępności paliw na stacjach. Tego typu zjawisko można zaobserwować w Rosji, gdzie w wyniku kryzysu paliwowego, mieszkańcy tworzą portale informujące o cenach i dostępności paliw na stacjach. W wyniku międzynarodowych animozji niektórzy, złośliwi internauci celowo zamieszczają na witrynach fałszywe informacje, aby wprowadzać Rosjan w błąd¹. Natomiast, przykładem działań uderzających w aparat państwa, może być tworzenie i kolportaż fałszywych treści z udziałem czołowych polityków. Jedną z takich przeróbek, która zdobyła spore zasięgi w przestrzeni internetowej była grafika przedstawiająca

¹ *Ukraińcy manipulują danymi o rosyjskich stacjach paliw. Korzystają z VPN.* KomputerSwiat.pl.
<https://www.komputerswiat.pl/nauka-i-technika/bezpieczenstwo/ukraincy-manipuluja-danymi-na-rosyjskich-stacjach-paliw-korzystaja-z-vpn/mt1n202> [Dostęp 15.07.2026]

niemieckiego kanclerza – Friedricha Merza w towarzystwie przestępcy seksualnego, Jeffrey’a Epstein’a. Obrazek był oczywiście spreparowany – najprawdopodobniej przy użyciu sztucznej inteligencji².

To właśnie wspomniana sztuczna inteligencja i dynamiczny rozwój narzędzi na niej opartych stały się motorem napędowym rozwoju dezinformacji. Jedną z pierwszych a zarazem dobrze rozpoznanych kampanii dezinformacyjnych była rosyjska operacja wpływu wokół referendum ws. opuszczenia Unii Europejskiej przez Wielką Brytanię – spopularyzowanego Brexitu. Kreml za pośrednictwem zautomatyzowanych farm botów i trolli oraz przy użyciu mediów państwowych, głównie Russia Today (obecnie RT), skutecznie oddziaływał na nastroje na wyspie³. Operację należy bezwzględnie uznać za sukces, Brytyjczycy w większości opowiedzieli się za opuszczeniem struktur UE, osłabiając tym samym europejski kolektyw. 23 czerwca 2026 roku minęło 10 lat od głosowania, okres ten należy uznać za jedną z czarniejszych kart brytyjskiej historii. W tym czasie PKB per capita w Zjednoczonym Królestwie zmniejszyło się o około 6-8%. Zmalała także ilość inwestycji zagranicznych oraz miejsc pracy⁴. Brexit był przede wszystkim dużym ciosem wizerunkowym dla Unii Europejskiej, stając się tym samym paliwem dla nastrojów antyeuropejskich na całym świecie. Przegrali na nim wszyscy – za wyjątkiem Rosji.

Dezinformacja wokół Brexitu była operacją bez historycznej analogii. Brytyjskie ministerstwa bezskutecznie przerzucały się odpowiedzialnością na rzecz przeciwdziałania zjawisku. Po przeszło dekadzie, rosyjskie komórki odpowiedzialne za rozprzestrzenianie dezinformacji w zachodnich infosferach nieustannie ewoluują. Rozwijająca się w galopującym tempie technologia AI (ang. *Artificial Intelligence*) sprawia, że tworzenie materiałów kompromitujących i wprowadzających w błąd staje się banalnie proste. Już przy użyciu darmowych narzędzi takich jak np. *ChatGPT*, można w ograniczonych ilościach wygenerować materiały, których prawdziwość bez większej refleksji trudno zweryfikować. Płatne narzędzia oferują zdecydowanie większe możliwości. W ciągu zaledwie kilku minut można stworzyć nie tylko materiały kompromitujące, ale także całe strony internetowe wraz z gamą fikcyjnych użytkowników. Ceny tego typu rozwiązań obiektywnie nie są duże. Przykładowo, za wersję pro *ChatGPT* użytkownik w Polsce zapłacić musi 439 zł miesięcznie. Za inne, równie rozbudowane narzędzie AI – *Claude* w wersji Max należy zapłacić 90 euro miesięcznie,

² *Bild von Friedrich Merz und Jeffrey Epstein ist gefälscht*. Correctiv.org.
<https://correctiv.org/faktencheck/2026/02/17/bild-von-friedrich-merz-und-jeffrey-epstein-ist-gefaelscht/> [Dostęp 15.07.2026]

³ *Referendum ws. brexitu poprzedziły rosyjskie operacje wpływu na opinię publiczną*. Polska Agencja Prasowa.
<https://www.pap.pl/aktualnosci/w-brytania-referendum-ws-brexitu-poprzedzily-rosyjskie-operacje-wplywu-na-opinie> [Dostęp 15.07.2026]

⁴ *Brexit osłabił Wielką Brytanię. „Skurczone mocarstwo” po dekadzie*. Bankier.pl.
<https://www.bankier.pl/wiadomosc/Brexit-oslabil-Wielka-Brytanie-Skurczone-mocarstwo-po-dekadzie-9155581.html> [Dostęp 15.07.2026]

a więc ok. 390zł. Oczywiście, w przypadku korzystania z serwisów napotkać można szereg ograniczeń. W związku ze znacznymi nadużyciami w wyniku wykorzystywania technologii AI, państwa i organizacje międzynarodowe, takie jak chociażby Unia Europejska, wprowadzają przepisy i nakładają ograniczenia na platformy z oprogramowaniem AI. Tym samym, prosząc np. *ChatGPT* o wykonanie podmiany twarzy na załączonym zdjęciu, możemy spotkać się z odmową, w obawie o wykorzystywanie grafiki celem obrazy osoby na zdjęciu. Z podobną sytuacją możemy się spotkać, prosząc *Deepseek* o wygenerowanie notatki na temat wydarzeń na placu Tian'anmen w 1989 roku. Jednak w tym wypadku mamy do czynienia z cenzurą ze strony Chińskiej Republiki Ludowej, która stara się ukrywać niechlubne karty swojej historii. Co ciekawe, w przypadku zaimplementowania modelu AI w zewnętrznym środowisku, nie spotykamy się z podobnymi ograniczeniami. Jest to pewna furtka do unikania ograniczeń związanych z korzystaniem z zewnętrznych serwisów. Koszty wdrożenia tego typu rozwiązań są różne i wahają się w przedziale od 20, do nawet 200 tysięcy złotych – nie licząc kosztów utrzymania infrastruktury⁵.

Wedle raportu Komisji ds. badania wpływów rosyjskich i białoruskich na bezpieczeństwo wewnętrzne i interesy Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2004-2024, Rosja wydaje na kampanie dezinformacyjne i propagandowe od 2 do 4 miliardów dolarów rocznie⁶. W latach wcześniejszych, Kreml przeznaczał na te cele ok. 1,5 mld dolarów, więc tendencja jest zwyżkowa. W najbliższych latach możemy spodziewać się coraz większej aktywności rosyjskich trolli oraz coraz to bardziej zaawansowanych operacji wpływu. W obliczu rosnących napięć pomiędzy dyplomacją polską, a ukraińską – rosyjscy oficerowie operacyjni będą mieli coraz to więcej inspiracji do oddziaływania na polskie społeczeństwo.

Koszty dezinformacji mogą zostać pomniejszone o przychody z wyświetleń na platformach społecznościowych. Platforma *X* (dawniej *Twitter*) pozwala posiadaczom pakietu Premium zarabiać na wyświetleniach i zasięgach postów. Dprowadza to do sytuacji, że fikcyjne profile zaangażowane w rozprzestrzenianie dezinformacji są masowo odwiedzane i podawane dalej przez inne, również fikcyjne profile. Tym samym powstaje błędne koło, które napędza spiralę dezinformacji. Podobne zyski można czerpać z innych platform np. *YouTube*. Jednakże, z uwagi na inne uwarunkowania platformy (portal służy do udostępniania filmów, a nie tylko samego tekstu i obrazków), wymaga to zdecydowanie większego nakładu pracy. Jednak i tutaj z pomocą przychodzi sztuczna inteligencja, która pomaga nie tylko w pisaniu scenariuszy i montażu, ale przy zastosowaniu odpowiedniego modelu – całkowicie sama tworzy tego typu materiały.

⁵ Ile kosztuje prywatne AI? Cennik 2026 i serwer GPU. Webyjuice.pl <https://webyjuice.pl/blog/ile-kosztuje-prywatne-ai-2026> [Dostęp 16.07.2026]

⁶ Komisja do spraw badania wpływów rosyjskich i białoruskich na bezpieczeństwo wewnętrzne i interesy Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2004–2024. *Raport zespołu ds. Dezinformacji*. Warszawa, 2025.

Szerzenie dezinformacji na platformach społecznościowych przez farmy trolli i botów pozostaje kwestią otwartą, dopóki administratorzy serwisów nie zaczną eliminować kont zaangażowanych w rozwój wspomnianego zjawiska. Jest to jednak proces, który raczkuje. Ma na to wpływ szereg czynników, m.in. firmy chwalą się liczbą aktywnych użytkowników. Jest to jedna z miar, która wpływa na notowania platformy. Obecnie, w moim subiektywnym odczuciu portale społecznościowe udają, że problemu nie ma, chociaż skala zjawiska jest ogromna. Zmiany w tym aspekcie mogą nastąpić jedynie w wyniku gwałtownego oburzenia społecznego lub – co bardziej prawdopodobne – za sprawą wymagań instytucji krajowych i międzynarodowych.

Bibliografia:

1. *Ukraińcy manipulują danymi o rosyjskich stacjach paliw. Korzystają z VPN.* KomputerSwiat.pl. <https://www.komputerswiat.pl/nauka-i-technika/bezpieczenstwo/ukraincy-manipuluja-danymi-na-rosyjskich-stacjach-paliw-korzystaja-z-vpn/mt1n202> [Dostęp 15.07.2026]
2. *Bild von Friedrich Merz und Jeffrey Epstein ist gefälscht.* Correctiv.org. <https://correctiv.org/faktencheck/2026/02/17/bild-von-friedrich-merz-und-jeffrey-epstein-ist-gefaelscht/> [Dostęp 15.07.2026]
3. *Referendum ws. brexitu poprzedziły rosyjskie operacje wpływu na opinię publiczną.* Polska Agencja Prasowa. <https://www.pap.pl/aktualnosci/w-brytania-referendum-ws-brexitu-poprzedzily-rosyjskie-operacje-wplywu-na-opinie> [Dostęp 15.07.2026]
4. *Brexit osłabił Wielką Brytanię. „Skurczone mocarstwo” po dekadzie.* Bankier.pl. <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Brexit-oslabil-Wielka-Brytanie-Skurczone-mocarstwo-po-dekadzie-9155581.html> [Dostęp 15.07.2026]
5. *Ile kosztuje prywatne AI? Cennik 2026 i serwer GPU.* Webyjuice.pl <https://webyjuice.pl/blog/ile-kosztuje-prywatne-ai-2026> [Dostęp 16.07.2026]
6. Komisja do spraw badania wpływów rosyjskich i białoruskich na bezpieczeństwo wewnętrzne i interesy Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2004–2024. *Raport zespołu ds. Dezinformacji.* Warszawa, 2025.